

Curs acadèmic: 2006-2007

Llicenciatura: Periodisme

Curs: Segon

Codi: 20725

Assignatura: Gèneres d'opinió en premsa diària i no diària

Tipus d'assignatura: Tr.

Nombre de crèdits: 5

Professors: Francesc Burguet, Carme Ferré, David Vidal.

Quadrimestre: Segon

Objectius de l'assignatura

El curs no es planteja (només) amb l'objectiu de fer un repàs -necessàriament superficial a causa de la migrada cronologia- dels anomenats gèneres d'opinió. En primer lloc perquè la genologia de l'opinió explícita és prou ambigua, cosa que es pot comprovar amb qualsevol llibre dels molts que hi ha sobre aquesta matèria. En segon lloc perquè considerem més eficaç orientar el procés d'instrucció en l'escriptura cap a la retòrica i l'argumentació –així com, d'una forma menys important, cap a les altres bases textuais- atès que aquestes bases són el substrat indefugible del qual es nodreixen les infinites variants formals dels gèneres d'opinió. L'alumne que sigui competent en l'elaboració i desenvolupament d'arguments es veurà en condicions d'enfrontar-se al repte d'escriure un editorial o fer una columna personal o un bitllet d'anàlisi. El curs –malgrat la seva migradesa- també inclou un repàs de les constants i les variables dels gèneres d'opinió més consolidats: l'editorial, les formes de l'anàlisi, la crítica i l'article personal o de columna. Treballarem també els modes expressius: la ironia i la sàtira, sobretot, relacionades amb un gènere periodístico-literari de gran vigència encara: el costumisme.

Objectius de contingut per als alumnes

- Solvència en la reflexió sobre el concepte gèneres del discurs: què és un gènere? Com 'funcionen' i evolucionen?
- Anàlisi argumentat de la separació tradicional entre fets i opinió: vigència i crítica.

- Domini dels recursos expressius, de composició i estil, propis de:
 - l'argumentació
 - l'exposició
 - la narració
 - la descripció.
- Coneixement de les constants i les variables de les formes genèriques d'anàlisi i opinió explícita.

Temari

1. Els gèneres discursius.

La tradició canònica i normativa enfront de la descriptiva. Definició de gènere discursiu (Bakhtin): forma de l'enunciació relativament estable. Innovació i tradició en els gèneres. Els gèneres periodístics i els gèneres d'opinió explícita.

2. La distinció entre informar i opinar: la genologia periodística

El paradigma positivista: *facts are sacred, comments are free*. Les formes de l'opinió implícita a la premsa informativa: la inclusió del context en el text. Proposta d'un periodisme interpretatiu de qualitat: de la societat de la informació a la del coneixement. L'anàlisi com a forma informativa contextualitzadora.

3. Retòrica i argumentació: l'articulisme d'opinió explícita i d'anàlisi o comentari expert.

3.1 La retòrica clàssica: l'art de trobar allò més persuasiu en cada tema. (Aristòtil). les parts de la retòrica: inventio, dispositio i elocutio (memoria i actio) Les parts del discurs argumentatiu (dispositio) . Les formes de la elocutio. La detecció de fal·làcies i punts febles de l'argumentació. L'elaboració de proves i exemples. La construcció de sil·logismes (inventio). El desenvolupament del text.

3.2 Aplicació de la retòrica a l'escriptura de textos periodístics d'anàlisi i opinió. El comentari analític d'expert: la contextualització orientativa. L'article editorial. L'article d'opinió personal o columna.

4. La narració i la descripció: el retrat, el quadre de costums, l'article de costums.

4.1 La base textual descriptiva i la base textual narrativa. descripció figurativa, impressionista i expressionista. El simbolisme: metàfora i metonímia. Narratologia: caracterització i presentació dels personatges; el temps i l'espai de la narració; el punt de vista.

4.2 El retrat, la semblança i l'encontre. El quadre de costums i l'article de costums: la sàtira i la ironia.

5. La crítica.

Forma i funció: el to analític i contextualitzador. Anàlisi formal i documentació. El didactisme i l'erudició: recursos d'argumentació i descripció.

Metodologia docent

El curs es desenvoluparà al llarg de dotze sessions de teoria d'una hora i tretze de pràctiques de dues hores. A la teoria es desenvoluparà el temari teòric amb l'ajut de material de suport: fotocòpies de textos diversos que il·lustren les explicacions de tipus magistral, però amb interès pel debat i la participació dels alumnes. L'apartat teòric es completarà amb la lectura de dos llibres obligatoris, un d'ells el d'A. Weston (1994) i un segon de tria lliure d'entre els llibres d'articulisme d'opinió o d'exercici d'escriptura periodística en general.

Les pràctiques seran de dues menes: de seguiment de l'evolució de l'alumne i de valoració del progrés aconseguit, és a dir, puntuables. Aquestes últimes seran aproximadament una tercera part de les pràctiques finals, i l'alumne tindrà sempre constància de quan està elaborant un treball puntuable. Les pràctiques cercaran d'interrelacionar els continguts sobre persuasió i procediments de composició i estil amb l'escriptura d'alguns dels gèneres més representatius del periodisme d'opinió. Dins del treball pràctica es duran a terme tallers d'anàlisi textual que permetran relacionar els coneixements teòrics amb els pràctics.

Avaluació: El sistema d'avaluació serà continu, i valorarà els progressos dels alumnes en els seus textos pel que fa a la pràctica, que suposa unes tres quartes parts del valor de la nota final. Tanmateix, per aprovar l'assignatura cal superar tant la teoria com la pràctica per separat. L'apartat teòric comptarà amb un examen per als principals conceptes i un treball en grup de tipus voluntari sobre algun aspecte del temari (serà precisat a classe).

Bibliografia

Aristòtil (1998) *Retòrica. Poètica*. Barcelona: Edicions 62.

Atienza, M. (1999) *La guerra de las falacias*. Alacant: Librería Compás.

Cassany, D. (1992) *Descriure escriure*. Barcelona: Empúries.

Cassany, D. (1995) *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries.

- Cattani, A. (2003) *Los usos de la retórica*. Madrid: Alianza.
- Chillon, A. (1994) *La literatura de fets*. Barcelona: Llibres de l'Índex
- García Damborenea, R. (2000) *Uso de razón. Diccionarios de falacias*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- Lodge, D. (1998) *L'art de la ficció*. Barcelona: Edicions 62.
- Teruel, E. (1997) *Retòrica, informació i metàfora*. Bellaterra (Cerdanyola del Vallès): Servei de Publicacions de la UAB – Aldea Global.
- Vega Reñón, Luis (2003) *Si de argumentar se trata*. Montesinos.
- Weston, A. (1994) *Las claves de la argumentación*. Barcelona. Ariel.

Observacions

Material requerit: per a les classes de comentari de les pràctiques i d'anàlisi de textos (tallers) els docents poden necessitar aules tipus seminari (o de projeccions 120 o 121) on sigui factible el contacte cara a cara amb els alumnes. En aquestes sessions caldrà també un projector de transparències (durant tot el curs, una setmana de cada tres aproximadament)

En les primeres sessions del curs, a les classes de pràctiques es fan exposicions orals, que també requereixen d'aules sense ordinadors i amb possibilitat per a projectar des de l'ordinador o des del projector tradicional.